

KRŠĆANSKA NADA U VREMENU BEZNAĐA

Tomislav Kovač

Nada je temeljna kategorija kršćanske vjere. Uz vjeru i ljubav, ona pokreće, usmjerava i daje smisao čitavu kršćanskom životu (1 Kor 13,13). Nije slučajno što apostol Petar, u kontekstu u kojem prva Crkva već proživljava progonstvo, kršćanima piše: »Budite uvijek spremni svakome koji od vas zatraži dati obrazloženje nade koja je u vama, ali neka to bude blago i s poštovanjem, jer imate dobru savjest« (1 Pt 3,14-15). Zanimljivo je primijetiti da Petar u tom tekstu ne poziva na obrazloženje vjere, nego nade, vjerojatno zato što je nada najizravniiji plod i trajno ostvarenje kršćanske vjere. Doista, vjera bez nade bila bi statična, zatvorena u sebe, u opasnosti da se pretvori u ideologiju i da isključi druge. S druge strane nada bez vjere bila bi utopija, puki izraz dobrih želja bez pokrića, izbjegavanje suočavanja sa stvarnošću i bijeg od odgovornosti. Nada otvara vjeru stalno novim mogućnostima, dajući joj dinamizam i optimizam bez kojih ljudski život nije zamisliv.

Kršćanska nada temelji se na vjeri u Isusa Krista, utjelovljenog Sina Božjega i spasitelja svijeta, uz kojeg čvrsto prijanja i kojeg s ljubavlju slijedi do njegova ponovnog dolaska. Ona se temelji, također, na povjerenju u Božju riječ koja obznanjuje da Bog voli čovjeka, da ga poziva na sreću i da ga nikada ne napušta. Upravo u toj nadi kršćanin dobiva snagu koja mu omogućuje da pobedi životne zapreke i da postigne svetost za koju je stvoren. Ta nada nije samo naravna ili ljudska sposobnost, nego je nadnaravna, tj. teologalna krepost koju Bog, zajedno s vjerom i ljubavlju, daruje čovjeku kako bi ga uzdigao k sebi i omogućio mu sudjelovanje u božanskom životu. Po krštenju i euharistiji kršćanin *već sada*, iako *još ne* u potpunosti, ima udioništvo u tom božanskom otajstvu, kao predokus eshatološke gozbe i vječnog zajedništva s Bogom. Upravo u toj eshatološkoj perspektivi kršćani su uvijek bili ljudi nade, unatoč kušnji i tegobama kroz koje su u životu i povijesti prolazili. Danas su više nego ikad pozvani biti svjedoci nade.

Nada je oduvijek bila važna teološka tema. Ona je to na poseban način postala posljednjih šezdesetak godina razvojem tzv. *teologije nade*, u jednom svijetu koji je prošao kroz tragično iskustvo različitih totalitarizama i koji se sve više zatvara u sekularni i znanstveno-tehnički imanentizam, koji ljudskoj egzistenciji pristupaju isključivo kroz prizmu funkcionalnosti, bez upliva u čovjekovu krhkost, njegovo nepovredivo dostojanstvo i neutaživu čežnju za slobodom i srećom. Nije bez razloga što se današnje vrijeme, osobito u dekristijaniziranom zapadnom svijetu, često opisuje kao vrijeme beznađa, koje je duboko obilježeno nihilizmom, individualizmom i indiferentizmom. U takvom vremenu sve više ljudi gubi osjećaj za nadu u običnom smislu riječi (nada u bolje sutra), a kamoli da se usude svoju nadu položiti u Boga i uzdati se u Božju providnost. Kontinuiran porast različitih kriza (osobnih i društvenih, ekonomskih, geopolitičkih, demokratskih, ekoloških, prijetnja nuklearnog rata i dr.) sa sobom povlači gubitak perspektiva i strah pred budućnošću, što mnoge dovode u fatalizam i depresiju. Nitko više ne vjeruje u lažna obećanja ni u jeftine nade.

Međutim, kršćanska nada je sve osim jeftina. Ona nipošto nije bijeg ili iluzorna utjeha u onostranom koja bi čovjeka lišila odgovornosti za svijet i za druge. Naprotiv, nada u vječni život daje hrabrost i izdržljivost u sadašnjem životu. Kao što naglašava francuski teolog Emmanuel Durand, autor djela *Théologie de l'espérance* (Paris, Cerf, 2024), autentična kršćanska nada vrlo je realna i odvažna. Nadati se znači ne zatvarati oči, ne podleći napasti povjerovati u to da život nema više drugih mogućnosti. To je stav otpornosti kojim čovjek odlučuje ostati otvoren Bogu, koji neprestano iznenađuje bilo izravno bilo preko drugih ljudi i okolnosti. Nadati se u nevolji ili tami znači odlučno krenuti – usprkos neizvjesnostima i poricanjima – prema mogućnosti dobra. Takva nada ne počiva na ljudskoj volji, koja je ograničena i često nemoćna, nego na Božjoj snazi, koja sebe daje onomu koji se Bogu predaje. Napokon, nada nije samo individualna, nego je i zajedničarska: nadamo se za sebe i za druge, kao što se drugi nadaju za nas. To posebno vrijedi u graničnim situacijama ljudskog života, kao što su očaj, bolest i približavanje smrti. Tada naša nada krijepi i oživljava nadu drugih, i obrnuto.

Upravo na tu solidarnost u nadi papa Franjo poziva u buli *Spes non confundit* – *Nada ne razočarava*, kojom je proglasio Redovni jubilej 2025. godine. Papa Franjo poziva kršćane da, osobito u svetoj Jubilejskoj godini, budu neumorni nosioci nade u svim područjima života, zalažući se za mir u svijetu, koji je sve više zahvaćen ratovima, za zaštitu i promicanje ljudskog života od začeca do prirodne smrti, za brigu za zatvorenike, bolesnike, mlade, migrante,

starije osobe, siromašne itd. Jubilej nade prilika je, također, za veću solidarnost bogatih država prema siromašnjima utemeljenu na pravednosti, učinkovitiju založenost u očuvanju okoliša, konkretiziranje sinodalne dimenzije Crkve i posvećenost ekumenskomu jedinstvu kršćana. Papa Franjo posebno bodri kršćane da ostanu usidreni u nadi s vjerom u vječni život, slijedeći svjedočanstvo kršćanskih mučenika, koji su se znali odreći ovozemaljskog života u vjeri i nadi konačnog susreta s Gospodinom. Nada uključuje Božji oprost i pomirenje, praštanje i milosrđe. Napokon, Jubilej nade prigoda je da se ponovno otkrije »potrebno povjerenje u Crkvi i društvu, u međuljudskim i međunarodnim odnosima, u promicanju dostojanstva svakoga čovjeka i u poštivanju stvorenoga svijeta« (*Spes non confundit*, br. 25).

Na tragu jubilejskih poticaja 65. Teološko-pastoralni tjedan želio je na interdisciplinarni način razmišljati o važnosti i mjestu koje nada općenito, a osobito kršćanska nada, ima u današnjem napetom svijetu s neizvjesnom budućnosti. Temeljno motivacijsko pitanje moglo bi glasiti: Kako ljudima našega vremena približiti i naviještati *Boga nade*, na kojega se čovjek može osloniti i s njim hodočastiti kroz život? To pitanje jednako predstavlja teološki, pastoralni i katehetski izazov, koji poziva na osmišljavanje vjerodostojnog navještaja koji bi mnogim našim suvremenicima pomogao otkriti Boga kao pouzdanog suputnika u svim životnim etapama, pa i najtežima. Tema 65. Teološko-pastoralnog tjedna željela je, također, biti povezana sa šezdesetom obljetnicom zatvaranja Drugoga vatikanskog koncila (1965. – 2025.), koji je veliku nadu položio kako u cjelokupnu obnovu Crkve tako i u njezin konstruktivan doprinos izgradnji skladnijeg čovječanstva, među ostalim, poručujući da je budućnost »stavljena u ruke onih koji će biti sposobni nadolazećim naraštajima predati razloge življenja i nadanja« (*Gaudium et spes*, br. 31).

Neka objavljeni radovi s ovogodišnjega Teološko-pastoralnoga tjedna budu poticaj Crkvi u Hrvatskoj i cijelom hrvatskom društvu da ponovno otkriju djelotvornu snagu kreposti nade koja, s povjerenjem u Boga i međuljudskom solidarnošću, može prevladati sve krize i pripremiti budućnost dostojnu svakog čovjeka.